

Ca. 300.000 danskere
går rundt med forhøjet
blodtryk u

Evalueringsrapport

Når sundhed møder hverdagen

Evaluering af sundhedskiosk med blodtryksmåling

Et fælles initiativ mellem Salling Group, Salling Fondene og Hjernesagen

salling fondene

Hjernesagen
Vi tager hånd om hjernen

Forord

Forebyggelse virker bedst, når den er tæt på menneskers hverdag.

Mange mennesker lever travle liv og får derfor ikke målt deres blodtryk regelmæssigt. Samtidig er forhøjet blodtryk en af de største risikofaktorer for blodpropper og stroke, sygdomme der hvert år rammer tusindvis af danskere.

Med etablering af sundhedskiosk har Salling Group, Salling Fondene og Hjernesagen ønsket at gøre forebyggelse mere tilgængelig. I stedet for at vente på, at borgerne opsøger sundhedsvæsenet, møder initiativet borgerne dér, hvor de allerede er - i deres hverdag.

- Når man handler ind.
- Når man er på vej hjem fra arbejde.
- Når man går gennem supermarkedet.

Her har borgere haft mulighed for at stoppe op et øjeblik, få målt deres blodtryk og tage en dialog med en sygeplejerske om deres sundhed.

På halvandet år har over 13.500 borgere fået målt deres blodtryk gennem initiativet. Og for mange har det været første gang i flere år.

Executive summary

Evalueringen viser, at sundhedskioskerne har haft en markant effekt.

På halvandet år:

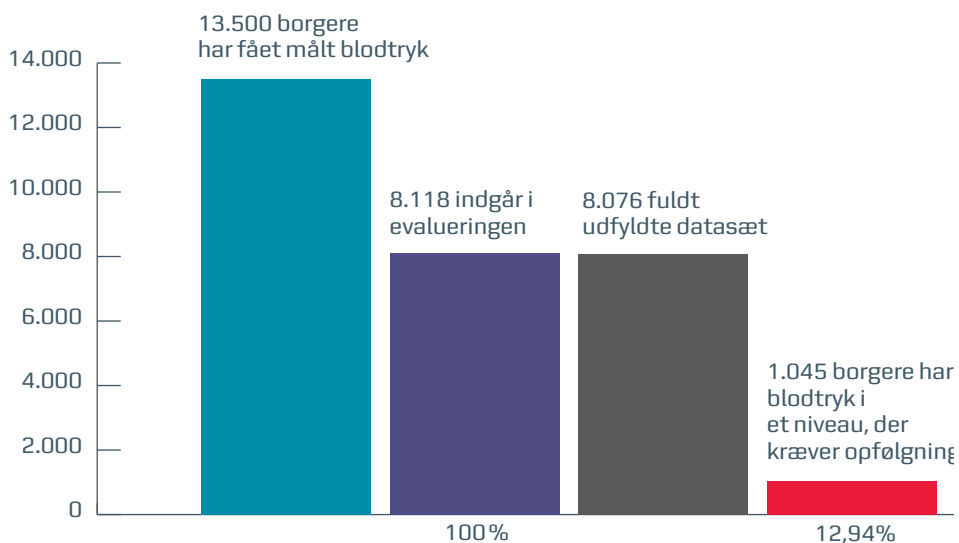
- 13.500 borgere har fået målt deres blodtryk (målt på maskiner)
- 8.118 borgere har givet samtykke til at indgå i evalueringen
- 8.076 datasæt er fuldt udfyldte
- 1.045 borgere har haft blodtryk i et niveau, der kræver opfølgning

Det betyder, at 12,94 % af borgerne har blodtryk i et niveau, hvor de anbefales kontrolmåling og eventuelt kontakt til egen læge.

Den seneste opgørelse viser en stigning i andelen af borgere med forhøjet blodtryk sammenlignet med tidligere evalueringer. Det indikerer, at initiativet fortsat når borgere, hvor behovet for opsporing og opfølgning er betydeligt.

Samtidig viser erfaringerne, at mødet mellem borger og sygeplejerske ofte skaber en dialog om sundhed, som mange ellers ikke får i deres hverdag.

»» 13.500 kunder har fået målt blodtryk««

Et møde i supermarkedet

For mange borgere begynder mødet med sundhedskiosken helt tilfældigt. De går forbi på vej til grøntafdelingen eller på vej mod kassen. De stopper op. "Kan jeg få målt mit blodtryk?" Ofte følger en kort samtale.

For nogle er det en bekræftelse på, at deres blodtryk ligger fint. For andre bliver det begyndelsen på et vigtigt sundhedsforløb. I enkelte tilfælde har målingen afsløret så alvorligt forhøjet blodtryk, at sygeplejersken har kontaktet borgerens læge med det samme. I et tilfælde, som sygeplejersken kender til, førte en blodtryksmåling til efterfølgende akut behandling, hvilket understreger, hvordan tidlig opsporing kan få afgørende betydning.

Forebyggelse i borgernes hverdag

En af de vigtigste erfaringer fra projektet er, at mange borgere ikke får målt deres blodtryk regelmæssigt.

Flere fortæller, at:

- de ikke har fået målt blodtryk i flere år
- de ikke oplever, at det sker rutinemæssigt hos lægen
- de ikke selv har tænkt på at få det gjort

Når blodtryksmålingen bliver tilgængelig i hverdagen, ændrer det situationen. Mange borgere vælger spontant at få målt deres blodtryk. Andre vender tilbage senere. Nogle kommer igen efter et lægebesøg for at fortælle, hvordan det er gået.

Data: hvad viser målingerne?

Evalueringen bygger på data fra borgere, der har givet samtykke til at indgå i undersøgelsen.

I alt:

- 8.118 borgere har givet samtykke
- 8.076 datasæt er komplette

Af disse havde:

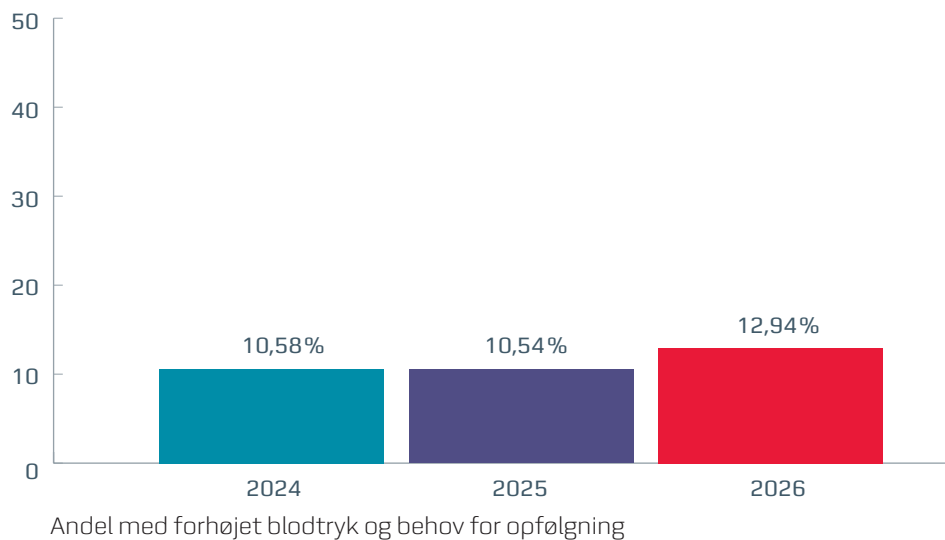
- 1045 borgere forhøjet blodtryk

Det svarer til:

- 12,94 %

Den seneste opgørelse viser en stigning i andelen af borgere med forhøjet blodtryk sammenlignet med tidligere evalueringer. Det indikerer, at initiativet fortsat når borgere, hvor behovet for opsporing og opfølgning er betydeligt. Det viser, at opsporingen er stabil og reproducerbar.

Indsatsen når borgere med størst sundhedsbehov

Over 13.500 målinger

En ny mulighed i denne evaluering har været at samle data fra alle blodtryksmålere. Det giver et samlet billede af aktivitetsniveauet.

I alt er der gennemført:

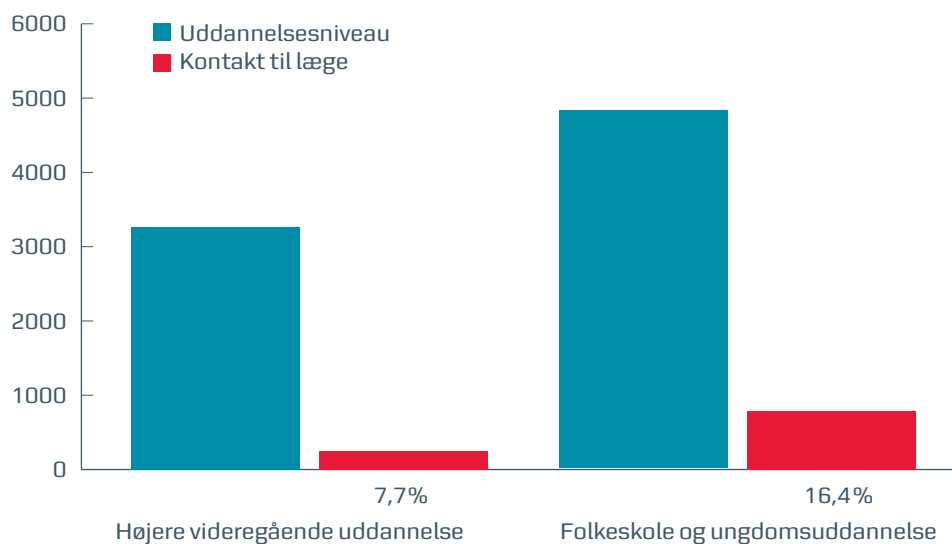
- 13.561 blodtryksmålinger

Fordelt på:

- 4.702 målinger
- 4.975 målinger
- 1.948 målinger
- 1.936 målinger

Dermed har over 13.500 borgere fået målt blodtryk gennem initiativet på halvandet år.

Fordelingen af uddannelsesniveau blandt personer med højt blodtryk

Over 16 % af borgerne med lavt uddannelsesniveau, som har fået målt deres blodtryk, har haft forhøjede værdier og er blevet henvist til kontrolmåling, hvilket understreger, at indsatsen i høj grad når de borgere, hvor behovet for opsporing og behandling er størst.

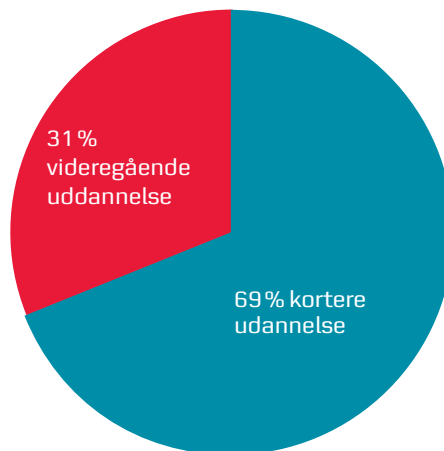
Uddannelsesniveaue blandt deltagerne

Data viser, at sundhedskioskerne i høj grad når borgere med kortere uddannelsesbaggrund – en målgruppe som traditionelt kan være sværere at nå med forebyggende sundhedsindsatser.

Fordelingen blandt deltagerne er:

- 2.317 borgere med folkeskole som højeste uddannelse
- 3.257 borgere med ungdomsuddannelse
- 2.495 borgere med videregående uddannelse

Det betyder, at 5.574 borgere (ca. 69 %) har kortere uddannelse, mens 2.495 borgere (ca. 31 %) har en videregående uddannelse.

Uddannelsesniveaue blandt deltagerne

Dette indikerer, at initiativet i høj grad når de målgrupper, hvor forebyggelsesindsatser ofte har størst potentiale for at reducere ulighed i sundhed.

At sundhedsindsatsen er placeret i borgernes hverdag, f.eks. i supermarkeder kan være en væsentlig forklaring på, at den formår at nå bredere ud i befolkningen.

Når behandling ikke virker optimalt

En vigtig læring er, at en del borgere allerede er i behandling for forhøjet blodtryk, men stadig måler for høje værdier.

Dette kan skyldes:

- utilstrækkelig medicinsk behandling
- manglende opfølgning
- livsstilsfaktorer

Når disse borgere bliver opmærksomme på deres målinger, opfordres de til at kontakte egen læge. Dermed fungerer sundhedskioskerne også som et supplement til eksisterende behandling.

Borgernes oplevelse

Sygeplejerskerne fortæller, at borgerne generelt reagerer meget positivt.

Mange siger:

“Det er godt, I er her.” Nogle står i kø og venter tålmodigt. Andre kommer tilbage flere gange.

De har set reklame for sundhedskiosker og sygeplejersken, der måler blodtryk i:

- tilbudsavis
- plakat i Bilka
- lokalaviser
- facebook

Initiativet skaber dermed ikke kun individuelle målinger, men også samtaler om sundhed. Ofte fortæller borgere, at de er blevet sendt af:

- deres ægtefælle
- deres børn
- en ven
- eller en kollega

I flere tilfælde har kunder spontant ringet til familie og venner, blandt andet via FaceTime, for at fortælle om initiativet. Kort efter er familiemedlemmer eller venner mødt op i butikken for selv at få målt deres blodtryk og høre mere om deres sundhed.

Synlighed og medieeffekt

Initiativet har fået betydelig national og lokal omtale.

Medieovervågning viser:

- mere end 250 omtaler
- samlet reach på over 15 millioner
- 91 % positiv omtale

Mange butikker oplever, at kunder besøger dem specifikt for at få målt blodtryk efter at have læst om initiativet i lokalaviser eller tilbudsaviser.

Sygeplejerskens rolle

Et centralt spørgsmål i projektets begyndelse var, om selvbetjeningsmaskiner kunne være en fremtidig løsning. Erfaringerne viser dog tydeligt, at den menneskelige dialog er afgørende.

Sygeplejersken:

- forklarer målingen
- skaber tryghed
- sætter tal i perspektiv
- giver konkrete råd

Det er ofte samtalen, ikke kun målingen, der gør forskellen.

Ekspert vurdering

I den samlede periode er der gennemført blodtryksmålinger på i alt 13.500 borgere via sundhedskiosker placeret i Bilka, Netto og ved events. 8.118 borgere har givet samtykke til at indgå i evalueringen, hvoraf 8.076 datasæt er fuldt udfyldte.

Analysen viser, at 1.045 borgere (12,94 %) havde blodtryk i et niveau, der kræver opfølgning, og er blevet opfordret til kontrolmålinger i hjemmet og eventuelt kontakt til egen læge.

Data viser samtidig, at initiativet i høj grad når borgere med ingen eller kort uddannelse, hvilket er en målgruppe, hvor forebyggende sundhedsindsatser ofte har særlig stor betydning for at reducere ulighed i sundhed.

Forhøjet blodtryk er den vigtigste modificerbare risikofaktor for både stroke (blodprop eller blødning i hjernen) og blodprop i hjertet. Tidlig opsporing og behandling af forhøjet blodtryk er derfor afgørende for at reducere risikoen for alvorlige hjerte-kar-sygdomme, både for den enkelte borger og på befolkningsniveau.

Resultaterne viser, at blodtryksmålinger i borgernes hverdag, f.eks. i supermarkeder kan identificere et betydeligt antal personer med ubehandlet eller utilstrækkeligt behandlet forhøjet blodtryk. Initiativet demonstrerer dermed et betydeligt potentiale for at styrke den tidlige opsporing af hjerte-kar-sygdomme i befolkningen.

Resultaterne viser, at en enkel og let tilgængelig indsats som blodtryksmåling i borgernes hverdag kan identificere et betydeligt antal personer med ubehandlet eller utilstrækkeligt behandlet forhøjet blodtryk. Det understreger, at opsporing uden for det traditionelle sundhedsvæsen kan have et stort klinisk og folkesundhedsmæssigt potentiale

Søren Paaske Johnsen

Klinisk professor, ledende overlæge, Dansk Center for Sundhedstjenesteforskning, Aalborg Universitet og Aalborg Universitetshospital

Næste fase: Bedre rammer og stærkere opfølgning

Evalueringen viser, at initiativet allerede har stor værdi som tidlig opsporing af forhøjet blodtryk. Samtidig peger erfaringerne på to områder, hvor indsatsen kan styrkes yderligere: bedre rammer for målingerne og en stærkere bro til opfølgning og behandling.

For det første vil mere rolige og afskærmede omgivelser kunne skabe bedre rammer for blodtryksmålinger. Det vil både øge privatheden for borgere og kunder og samtidig imødekomme den kritik, enkelte læger har rejst om målinger i supermarkeder. Et næste skridt kunne være at supplere indsatsen med en mobil sundhedsbus, hvor målingerne kan foregå i mere uforstyrrede rammer, samtidig med at man fortsat kan være til stede i borgernes nærmiljø – eksempelvis ved Netto-butikker, boligområder og lokale mødesteder.

For det andet viser erfaringerne, at opsporing kun er første skridt. Den største sundhedseffekt opstår først, når borgere med forhøjet blodtryk får den nødvendige opfølgning og behandling. Derfor anbefales det at supplere indsatsen med en digital løsning, hvor borgere kan følge deres blodtryk hjemme over tid. En sådan løsning kan

samtidig skabe kontakt til sundhedsfagligt personale, hvis målingerne gentagne gange ligger for højt, og dermed hjælpe borgeren videre i behandling.

Det ph.d.-forsknings- og udviklingsprojekt, som Salling Fondene også har været med til at finansiere, understøtter denne tilgang. Projektet anvender danske sundhedsregisterdata til at identificere konkrete områder på Danmarks-kortet, hvor forebyggelsesindsatser forventes at have størst effekt. Samtidig udvikles og testes en digital prototype af en app, der kan hjælpe borgere med tidlig opsporing af risikofaktorer som forhøjet blodtryk og sende besked til sundhedsfagligt personale ved behov for opfølgning.

I brugerafprøvninger har borgerne udtrykt stor interesse for en sådan løsning. De fleste testpersoner giver udtryk for, at de gerne vil anvende den både til sig selv og til at hjælpe familie og venner med at følge deres blodtryk.

Samlet set peger evalueringen derfor på, at næste fase bør kombinere fysisk tilstedeværelse i borgernes hverdag med digitale løsninger, der kan sikre opfølgning over tid og hjælpe borgere videre i behandling, når det er nødvendigt.

Perspektiv

Sundhedskioskerne har vist, at detailhandlen kan spille en vigtig rolle i fremtidens forebyggelse. Med Salling Fondenes støtte har initiativet allerede nået tusindvis af borgere og identificeret en stabil andel med forhøjet blodtryk, som ellers ikke nødvendigvis ville være blevet opdaget.

Projektet har dermed demonstreret, at supermarkeder kan fungere som en ny indgang til sundhedsfremme – tæt på borgernes hverdag.

Ved at tage næste skridt og videreudvikle initiativet, kan Salling Fondene være med til at løfte sundhedsfremme til et helt nyt og banebrydende niveau, hvor lokale supermarkeder ikke blot bidrager til screening, men også hjælper borgere videre fra tidlig opsporing til reel opfølgning og behandling.

Dermed har projektet potentiale til at skabe en ny model for forebyggelse – tæt på borgerne og med mulighed for at gøre en endnu større forskel i fremtiden.

